

Духовний розвиток внутрішньо суперечливий, він навіть може припинитися. Тоді переживання відходу благодаті дуже болісні і в деяких випадках це призводить до духовного спаду і серйозних розладів. Людині здається, що вона впала глибше, ніж була раніше. Це заблудження посилюється тією обставиною, що на поверхню виходять раніше глибоко приховані схильності й потяги: високі духовні устремління є ніби викликом для цих сил, що пробудили їх і витягнули із несвідомого.

В умовах батьки повинні постійно дбати про духовне виховання своїх дітей. “Якби батьки дбайливо виховували своїх власних дітей, то не треба було б ані законів, ані судів, ані помст, ані кар, ані публічних вбивств” (св.Іван Золотоустий, “Про виховання дітей”) [цит. за 4, с.33]. Забезпечення розвитку індивідуальної духовності дитини здійснюється шляхом: а) прилучення її до церкви (розповідь дорослих про Бога, читання книг типу “Дитяча Біблія”, розучування молитов тощо; забезпечення духовного контакту з Божественною Благодаттю); б) прилучення до мистецтва (слухання казок, читання книг тощо) як одного із засобів підготовки душі до духовного перевтілення; в) морального виховання. Сприйняття реальності духу і внутрішньої його єдності з людською душею викликає у людини, яка це переживає, відчуття внутрішньої величі, росту, долученості до Божественної природи”. Тоді здається, що попередня її особистість з її гострими кутами, неприємними сторонами зникла, а нам посміхається нова людина, сповнена симпатії, прагнення принести радість і з великим бажанням бути корисною для оточення, розділяти з ним одержані духовні скарби, які вона не може обійняти одна.

Список використаних джерел

1. Августин Аврелий. Исповедь Блаженного Августина, епископа Гиппонского. – М.: Ренесанс, 1991. – 490 с.
2. Андреев Д.А. Роза Мира. – М.: Редакция журнала “Ура-ния”. – 1998. – 608 с.
3. Євдокимов Павло. Незбагненна Божа любов /Пер. з франц. – К.: ДУХ і ЛІТЕРА, 2004, 2004. – 132 с.
4. Катрій Ю. ЧСВВ. Перлини Східних отців /2-е вид., доп. – Львів: Місіонер, 1998. – 344 с.
5. Кураев А. Сатанизм для интеллигенции. (О. Рерихах и Православии). Кн.1. Религии без Бога. – М.: Отчий дом, 1997. – 527 с.
6. Кураев А. Сатанизм для интеллигенции. (О. Рерихах и Православии). Кн.2. Христианство без оккультизма. – М.: Отчий дом, 1997. – 430 с.

7. Москалец В.П. Психологічне обґрунтування української національної школи. – Львів: Світ, 1994. – 120 с.
8. Франкл В. Человек в поисках смысла: Сборник. – М.: Прогресс, 1990. – 368 с.

Analyses peculiarity spiritual work and reasons for spiritual education and spiritual self-education.

Keywords: spiritual work, love, spiritual education, self-education.

Отримано: 17.03.2010

УДК: 159.923.2:323.2

І.І.Семків

Індивідуальні цінності як психологічні механізми формування соціального капіталу

У статті здійснено аналіз сучасних теорій соціального капіталу та цінностей як механізмів його формування. Здійснено опис емпіричного дослідження цінностей та соціального капіталу молоді. Доведено, що просоціальні цінності та цінності відкритості до змін є основними мотиваційними механізмами набуття соціального капіталу.

Ключові слова: цінності, соціальний капітал, ресурс, відкритість до змін.

В статье проанализированы современные теории социального капитала и ценностей как механизмов его формирования. Осуществлено описание эмпирического исследования ценностей и социального капитала молодежи. Доказано, что просоциальные ценности и ценности открытости к изменениям являются основными мотивационными механизмами приобретения социального капитала.

Ключевые слова: ценности, социальный капитал, ресурс, открытость к изменениям.

Постановка проблеми у загальному вигляді

Соціальний капітал – це концепт, який в сучасній соціальній та політичній психології останні десятиліття досліджують у контексті міжособових зв'язків, цінностей, норм, соціальної участі та ресурсів особистості. Соціальний капітал є психологічним ресурсом окремої особи, основою якого є індивідуальні цінності. Вважається, що

вперше термін “соціальний капітал” застосувала Л.Ханіфан (1916), яка вживала це поняття у контексті публічного життя. Найбільший вклад у розвиток теорії соціального капіталу, зробили П.Бурдьє, Дж.Коулман, Р.Патнам, які ввели концепт соціального капіталу у науковий обіг соціології, політології, економіки, політичної та соціальної психології. Незважаючи на зростання інтересу до проблеми соціального капіталу, недостатньо дослідженими є його психологічні аспекти, соціально-психологічні передумови та вплив на активність особистості. Найбільш актуальним в рамках психологічної науки є вивчення соціального капіталу на індивідуальному рівні функціонування.

Теоретичні підходи до розуміння поняття соціального капіталу та індивідуальних цінностей як його передумов.

Поняття соціального капіталу прийнято розглядати на двох рівнях функціонування: суспільному та особистісному. П. Бурдьє одним із перших почав розглядати це поняття на особистісному рівні функціонування, визначаючи його як сукупність реальних чи потенційних ресурсів, що пов’язані з наявністю міцних мереж зв’язків, що передбачають існування більш-менш інституціалізованих відносин взаємного знайомства та визнання [7]. Дж. Коулман визначає соціальний капітал виходячи із його функцій, автор вважає соціальний капітал одним з компонентів раціональної поведінки, розглядає його як певний ресурс суб’єкта [2]. Багато послідовників соціального капіталу здійснили неабиякий вплив на розвиток даного концепту. Так, Ф.Фукуяма визначає соціальний капітал як набір неофіційних цінностей чи норм, які є спільними для членів групи і дозволяють їм взаємодіяти [6]. Ф.Фукуяма приділяє особливу увагу соціальним цінностям у структурі соціального капіталу. Важливий вклад у розвиток теорії соціального капіталу зробив Р. Патнам. Своє бачення цього суспільного феномена розвинув на підставі багаторічного спостереження за політичними і громадськими подіями в Італії. Автор визначає соціальний капітал як ступінь залученості особи до соціальної мережі, рівень довіри, цінності та норми взаємності, які властиві для членів цієї мережі [3]. Чим більше певній особі члени соціальної мережі дозволяють користуватись їхніми ресурсами, тим вищий її соціальний капітал.

Місце цінностей у структурі соціального капіталу. Оскільки саме цінності виступають реагентами соціальних стосунків, то на основі цінностей відбувається нормування соціального обміну ресурсами. Ресурсна теорія соціального капіталу визначає ресурс, як матеріальну чи символічну цінність [9]. Ф.Фукуяма зазначає, що саме цінності є підґрунтям соціального капіталу, саме на їх основі формується вдала та найбільш ефективна співпраця [6]. Р.Патнам

одним із перших акцентує увагу на ролі соціальних цінностей у структурі соціального капіталу. Отже, більшість сучасних дослідників соціального капіталу вводять цінності структурними компонентами соціального капіталу, але немає досліджень стосовно того, які ж саме цінності лежать в його основі.

На думку М.Хербста, у сучасному суспільстві все більше люди потерпають від індивідуалістичних цінностей – “цінності гедонізму приходять на зміну просоціальним цінностям” [8,с.22;16], що, на думку більшості дослідників, приводить до зниження соціального капіталу та підвищення індивідуалізму у суспільстві [3]. В.О.Васютинський, описуючи ієрархію цінностей сучасного українського суспільства, зазначає, що домінуючими цінностями українця є: соціальні, ліберальні, патріотичні, інтернаціоналістські та частково релігійні, духовні, екологічні та моральні цінності [1]. Т.М.Титаренко наголошує на тому, що розвиток ціннісної сфери українців дещо відмінний від ціннісної сфери людей у західних країнах: “сучасна Україна поки що йде шляхом не постмодернізації, а модернізації, що передбачає збільшення економічних і політичних можливостей суспільства, рух від бідності до багатства. Саме тому навколо нас домінує досить цинічна і відверта мотивація досягнення, і до постматеріалістичних цінностей у масовій свідомості ще далеко. Але розвинені країни вже пройшли цей етап розвитку, для них значення інструментальної раціональності зменшується, а цінності постмодернізму з акцентом на ефективному життєздійсненні стають усе популярнішими. Наші розвинені сусіди не можуть не впливати на нас, певною мірою заражаючи своєю постмодерною постматеріальністю” [5]. Отже, у теорії цінностей простежуються дві тенденції, одні стверджують, що суспільство прямує від матеріалістичних і гедоністичних цінностей до постматеріалістичних, що безумовно сприяє накопиченню високого соціального капіталу, натомість інші стверджують, що суспільство потерпає від гедоністичних цінностей.

Ш. Шварц вважає, що кожна людина поводиться відповідно до своїх потреб та цілей, які відображаються у цінностях у формі мотиваційних конструктів активності [11]. Відповідно до теорії Ш. Шварца цінності можуть виступати чинниками набуття соціального капіталу, встановлення та розширення мережі соціальних контактів. Динамічні стосунки між цінностями формують структуру цінностей особистості чи групи [11]. Дії, які вчиняє людина керуючись певними цінностями, мають психологічні, соціальні та практичні наслідки. Ці наслідки можуть вступати у конфлікт, або бути сумісними з іншими типами мотиваційних цілей людини (рис. 1.)

Рис. 1. Модель взаємозв'язків десяти типів цінностей за Ш. Шварцом

Ш.Шварц вважає, що найбільш істотним аспектом, який лежить в основі відмінностей між різними групами цінностей, є тип мотиваційної цілі. На підставі аналізу цінностей різних культур, а також релігійних і філософських праць автор виокремив універсальні цінності, згрупував їх та визначив десять типів цінностей, згідно з відповідними мотиваційними цілями [11]:

1) самостійність (self-direction). Провідна ціль цього типу цінностей – незалежність думок і дій, можливості вибору, творчості і діяльності;

2) стимуляція (stimulation). Біологічним підґрунтям є потреба у постійній стимуляції, постійному стані збудження;

3) гедонізм (hedonism). Мотиваційна ціль – насолода, чуттєве задоволення;

4) досягнення (achievement). Провідна ціль – особистий успіх завдяки вияву компетентності згідно з соціальними стандартами;

5) влада (power). Функціонування соціальних інститутів потребує певної диференціації статусів у міжособистісних стосунках, домінування/підпорядкування, яке виникає у більшості культур;

6) безпека (security). Мотиваційна ціль – гармонія і стабільність, “безпека для мене і моїх близьких”;

7) конформізм (conformity). Провідною ціллю цього типу цінностей є обмеження дій, схильностей і прагнень, які можуть зашкодити іншим, або порушити соціальні очікування чи норми;

8) традиція (tradition). Традиційний спосіб поведінки стає символом групової солідарності, виявом єдиних цінностей та

гарантією виживання. Найчастіше традиції мають форму релігійних обрядів, вірувань, норм поведінки;

9) універсалізм (universalism). Мотиваційна ціль цієї групи цінностей – розуміння, прийняття, толерантність, захист благополуччя всіх людей та природи;

10) доброзичливість (benevolence). В основі цієї групи цінностей лежить добродіяльність, спрямована на забезпечення благополуччя близьких у щоденному спілкуванні.

Ціллю статті є аналіз ціннісних механізмів соціального капіталу студентської молоді та визначення тих цінностей, які більше сприяють набуттю соціального капіталу поряд з іншими.

Аналіз емпіричного дослідження ціннісної сфери студентської молоді як механізмів формування соціального капіталу.

У дослідженні взаємозв'язку цінностей та доступності до ресурсів соціальної мережі взяли участь 468 студентів міста Львова. У дослідженні були використані: 1. Методика польського дослідника Р. Стили КРІКС (адаптація І.І.Семків) для дослідження соціального капіталу як доступності до ресурсів соціальної мережі; 2. Методика PVQ (Portrait value survey) “Портрет цінностей” Ш.Шварца (Адаптація Семків І.І.) [4].

Тобто, певні цінності більше сприяють набуттю різних форм соціального капіталу, а інші – менше. Оскільки цінності є умовою збільшення кількості доступних ресурсів, що містяться у соціальній мережі, то необхідним є аналіз ціннісної сфери студентської молоді, та взаємозв'язку різних типів цінностей та доступності до ресурсу соціальної мережі.

Методика “Портрет цінностей” виявляє десять типів цінностей (доброзичливість, універсалізм, самостійність, стимуляція, гедонізм, досягнення, влада, конформізм, безпека, традиція), які дозволяють побудувати ціннісний портрет студентської молоді. Десять ціннісних типів можна об'єднати у чотири більш загальні групи цінностей (цінності “виходу за межі я”, цінності “самозвеличення”, цінності “відкритості до змін” та “консервативні” цінності). Найважливішим у дослідженні цінностей студентської молоді є побудова ієрархічної структури цінностей шляхом обрахування середніх значень ціннісних пріоритетів студентської молоді.

Результати дослідження вказують на те, що в ієрархічній структурі цінностей студентської молоді на першому місці знаходиться цінність доброзичливості (82). Такий результат є свідченням того, що найбільш цінними молоді вважає добродіяльність, спрямовану на благополуччя близьких людей, а найбільш позитивними рисами: вірність, чесність, повага, відповідальність, прагнення

прощати, зріла любов та справжня дружба. За даними Ш. Шварца, доброзичливість посідає перше місце у багатьох культурах світу [10, 11].

Таблиця 1

Ієрархічна структура цінностей студентської молоді

Структура цінностей студентської молоді	Середнє значення
1.Доброзичливість	82
2.Безпека	77
3.Універсалізм	74
4.Гедонізм	73
5.Самостійність	72
6.Досягнення	69
7.Стимуляція	68
8.Традиція	57
9.Конформізм	55
10.Влада	49

Наступною за значимістю цінністю для студентської молоді є безпека (77). Цінність безпеки відображає прагнення гармонії та стабільності, соціального порядку, власної безпеки та безпеки близьких. Друга позиція безпеки в ієрархії цінностей може свідчити про незадоволеність потреби у безпеці. Р.Інглехарт, Ш.Шварц стверджують, що цінність безпеки зростає у громадян тих країн, де фруструється базова потреба у безпеці, тому пошук безпеки набуває форми мотиваційної цілі [10].

Універсалізм (74) – це наступна за значимістю цінність, оскільки і доброзичливість належить до просоціальних цінностей, але, на відміну від неї, спрямована на всіх людей та природу, а не на вузьке коло близьких осіб. Як і доброзичливість, універсалізм посідає одне із перших місць у ієрархії цінностей представників багатьох країн світу. Отже, просоціальні цінності “виходу за межі Я”, в ієрархічній структурі студентської молоді займають перші позиції. Окрім цього частково важливими є консервативні цінності, які виражаються у прагненні безпеки.

Наступною за значимістю цінністю є цінність гедонізму (73), яка виявляється у пошуку чуттєвого задоволення та отримання насолоди від життя. Самостійність (72) посідає п’яте місце в ієрархії цінностей студентської молоді. Самостійність виявляється у прагненні незалежності думок та дій, можливості вибору та творчої діяльності. Цінність досягнення (69) в ієрархічній структурі цінностей студентської молоді займає шосту позицію, ця цінність виявляється у досягненні особистого успіху завдяки вияву компетентності згідно з соціальними стандартами. Наступною за важливістю цінністю є

цінність стимуляції (68). Надання важливості цій цінності виявляється у пошуку гострих вражень, бажання змін та пошуку новизни у житті. Отже, група цінностей що відповідає за “відкритість до змін” та за “самозвеличення” є на другому місці після просоціальних цінностей “виходу за межі Я”.

Традиційні цінності (57) (прагнення слідувати нормам і релігійним обрядам) в ієрархічній структурі студентської молоді займають сьому позицію. На восьмій позиції знаходиться конформізм (55), що виявляється у прагненні відповідати соціальним нормам і стандартам. Отже, консервативні цінності, що виражаються у конформізмі та традиції, є менш значимими, ніж індивідуалістичні цінності для студентської молоді.

Найменшого значення студентська молодь надає владі (49), що виявляється у прагненні досягнути високого статусу та престижу. Цінність влади набуває найменшого значення у більшості країн світу [11].

Отже, ціннісна ієрархія студентської молоді є подібною до ієрархії цінностей більшості країн світу [10]. Отриманий результат відповідає дослідженням Ш.Шварца щодо універсального характеру цінностей у більшості культур світу [10, 11].

Зв’язок цінностей та доступності до ресурсу соціальної мережі.

З погляду більшості сучасних теорій соціального капіталу, що досліджується на рівні окремої особистості, соціальний капітал виявляється у доступності до ресурсу членів соціальної мережі. Іншими словами, соціальний капітал – це ресурси, до яких має доступ та чи інша особистість, користуючись своїми соціальними зв’язками. Чим доступнішими є ресурси соціального середовища для окремої особистості, тим вищим є її індивідуальний соціальний капітал. Отже, основним мірилом соціального капіталу є *доступність особистості до ресурсів соціальної мережі*.

Методика дослідження соціального капіталу як індивідуального ресурсу “КРІКС” виявляє два основні його прояви: соціальний капітал публічної сфери та соціальний капітал приватної сфери. Методика “КРІКС” дозволяє виявити міру доступності до ресурсів приватної сфери (соціальні зв’язки, відпочинок, щоденні вміння) та публічної сфери (соціальні та професійні вміння, громадянські обов’язки, міжнародні зв’язки). Вважається, що чим доступнішими є ресурси соціального середовища, тим вищим є рівень соціального капіталу.

Дослідження показали, що найбільш доступними для студентської молоді є емоційний ресурс (3,38), продуктивні вміння (3,04), ресурс дозвілля (2,93), що черпаються у приватній сфері знайомств;

найменш доступним для студентської молоді є міжнародний ресурс (2,03), ресурс соціальних інститутів (2,54) та соціально-професійний ресурс (2,61).

Виявилось, що найбільша доступними соціально-психологічних ресурсами для студентської молоді є ті, що містяться у приватній сфері знайомств. Найбільш доступними для молоді є емоційні ресурси, що може свідчити про те, що саме емоційні потреби (потреби у власному статусі, позитивній оцінці та потреби прийняття) можуть бути найбільш задоволеними. Також спостерігається висока доступність до ресурсів, пов'язаних із продуктивними побутовими вміннями; до ресурсів дозвілля, що виявляється у можливості задоволення потреби у проведенні вільного часу.

У студентської молоді спостерігається менша доступність до ресурсів, що містяться у публічній сфері, таких як: соціально-професійний ресурс, що виявляється у знайомствах із людьми, які володіють різноманітними професійними вміннями; ресурс соціальних інститутів, що виявляється у можливості контактів із державними органами та інститутами; міжнародний ресурс, що виявляється у знайомствах із людьми з інших країн.

У побудові психологічної моделі соціального капіталу важливим є виявлення тих ціннісних типів, які є в основі підвищення кількості доступних ресурсів, що містить соціальна мережа, тобто є структурними компонентами соціального капіталу. Кореляційний аналіз показав, що цінності та доступність до ресурсу соціальної мережі перебувають у тісному кореляційному зв'язку. Зі збільшенням надання переваги цінностям доброзичливості ($r=0,17$; $p\leq 0,005$), стимуляції ($r=0,16$; $p\leq 0,005$), самостійності ($r=0,21$; $p\leq 0,0001$), універсалізму ($r=0,14$; $p\leq 0,005$), цінностям гедонізму ($r=0,21$; $p\leq 0,0001$) підвищується доступність до ресурсів, що містить приватна сфера знайомств; із наданням переваги цінностям універсалізму ($r=0,16$; $p\leq 0,005$), самостійності ($r=0,16$; $p\leq 0,005$), стимуляції ($r=0,172$; $p\leq 0,005$) та досягнення ($r=0,16$; $p\leq 0,005$) збільшується кількість доступних ресурсів, що містить публічна сфера знайомств (Рис.3.13, Додаток К.3). Такий результат вказує на те, що доступність до ресурсу різних соціальних сфер має різні ціннісно-мотиваційні механізми. Як видно, цінності *стимуляції*, *самостійності* та *універсалізму* є механізмами набуття соціального капіталу у різних соціальних сферах – як у публічній, так і у приватній (Рис. 2).

Доступність до ресурсу публічної сфери пов'язаний із просоціальною цінністю універсалізму, в той час, як доступність до ресурсу публічної сфери із просоціальною цінністю доброзичливості та

універсалізму. Такий результат цілком співвідноситься із теоретичним підґрунтям, оскільки цінності універсалізму як і цінності доброзичливості належать до просоціальних цінностей (універсалізм відповідає за прагнення благополуччя для всіх людей в той час, як доброзичливість лише для своїх близьких). Збільшення кількості доступних ресурсів, що містить приватна сфера, пов'язаний із цінностями гедонізму, тобто прагненням чуттєвого задоволення та комфорту.

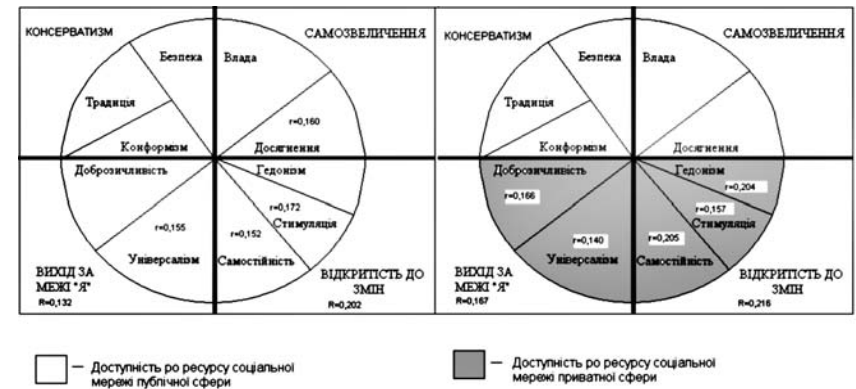

Рис. 2. Взаємозв'язок цінностей та доступу до ресурсу соціальної мережі

Для студентів, які мають більшу доступність до ресурсів публічної сфери, властиві цінності досягнення, що не властиво для тих, хто має високу доступність до ресурсів приватної сфери.

Отриманий результат свідчить про те, що студенти, які володіють високим рівнем доступу до ресурсу інших людей з приватної сфери більш схильні до індивідуалістичних цінностей, просоціальні цінності у них проявляються у прагненні забезпечити благополуччя для своїх близьких. Ті студенти, які володіють високим рівнем доступу до ресурсів інших людей з публічної сфери, менш індивідуалістично налаштовані, прагнуть забезпечити благополуччя більшості людям, але й прагнуть досягати високого соціального статусу шляхом вияву власної компетенції. Можливо, саме через розвиток своїх вмінь і компетенцій вони здобувають великий соціальний капітал.

Отже, дослідження показали, що студенти у яких переважають цінності "відкритості до змін" та цінності "виходу за межі Я" володіють більшою кількістю доступних ресурсів, порівняно із студентами, у яких домінують цінності "збереження" та "самозвеличення". Відтак, основними ціннісно-мотиваційними механізмами набуття со-

ціального капіталу є цінності “відкритості до змін” та просоціальні цінності “самотрансценденції” (Рис. 3).

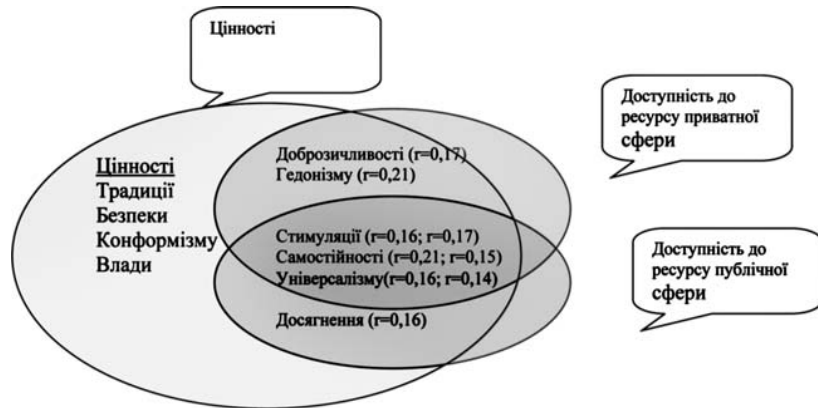

Рис. 3. Взаємозв'язок цінностей та доступності до ресурсу соціальної мережі

Отже, дослідження взаємозв'язку цінностей, як підґрунтя соціального капіталу, та кількості доступних ресурсів соціальної мережі, як основного мірила соціального капіталу тісно переплетені та є основою психологічної моделі соціального капіталу (Рис. 3).

Як видно (Рис. 3), цінності традиції, безпеки, конформізму та влади не впливають на збільшення доступних ресурсів, що містить соціальна мережа. В той час, як цінності доброзичливості та гедонізму впливають лише на збільшення кількості доступних ресурсів, що містить приватна сфера знайомств; цінності універсализму та досягнення визначають підвищення кількості доступних ресурсів, що містяться у публічній сфері; цінності стимуляції та самостійності є найбільш вагомим підґрунтям збільшення кількості доступних ресурсів усіх соціальних сфер (Рис. 3).

Висновки

Отриманий нами результат свідчить про те, що індивідуальні цінності й справді входять до структури соціального капіталу.

Отже, цінності є підґрунтям збільшення кількості доступних ресурсів, що містяться у соціальній мережі, а тому входять у психологічну модель соціального капіталу. Студенти, які володіють високим рівнем соціального капіталу, найбільш ймовірно володітимуть просоціальними цінностями, зокрема цінностями доброзичливості та універсализму; та цінностями відкритості до змін – прагненням новизни, змін, та цінностями самостійності.

Список використаних джерел

1. Васютинський В. О. Ціннісно-орієнтаційні площини сучасного українського суспільства / В. О. Васютинський // Проблеми загальної та педагогічної психології / За ред. С.Д. Максименка. – К., 2006. – Т. 8, № 6 – С.40-45.
2. Коулман Дж. Капитал социальный и человеческий // Общественные науки и современность. – 2001. – № 3. – С.122-139.
3. Патнам Р. Творення демократії: Традиції громадської активності в сучасній Італії / Р. Патнам, Леонарді Р. [пер. з англ. В. Ющенко] – Київ: Основи, 2001. – 302 с.
4. Семків І.І. Адаптація методики “Портрет цінностей” (Portrait values questionnaire) / І.І. Семків // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова Серія №12 Психологічні науки / За ред. С.Д. Максименка. – К., 2009. – Вип. 26(50). Частина II. – С. 289-294.
5. Титаренко Т. М. Домагання особистості у контексті ефективного життєздійснення / Т.М.Титаренко // Наукові студії з соціальної та політичної психології. – Київ. – 2008 – Вип. 20 – С.3–13.
6. Фукуяма Ф. Великий крах. Людська природа і відновлення соціального порядку. — Львів : Кальварія, 2005. – 380 с.
7. Bourdieu P. The forms of capital / J. Richardson // Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education. – New York: Greenwood, 1986. – С. 241-258.
8. Herbst J. Oblicza społeczeństwa obywatelskiego / J. Herbst. – Warszawa : Fundacja rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, 2005. – 179с.
9. Lin N. Social capital: a theory of social structure and action / N. Lin. – Cambridge: Cambridge University Press, 2001. – 278с.
10. Schwartz S., Value consensus and importance. A Cross-National Study / S.Schwartz, G.Sagie // Journal of cross-cultural psychology. – 2000. – Vol. 31, № 4. – P. 465-497.
11. Schwartz S.H. Universals in the structure and content of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. / In M.P.Zanna // Advances in Experimental Social Psychology. – Orlando, FL : Academic. – 1992. –Vol. 25.–P.1-65

The article analyzes current theories and values of social capital as a mechanism for its formation. An empirical description of the study of values and social capital of youth. Proved that prosocial values and value openness to change are the **main motivation mechanisms of acquiring social capital**.

Key words: values, social capital, resource, open to change.